



MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tas-27 ta' Novembru, 2006

Citazzjoni Numru. 2696/1997/1

Bonnici Stores Limited.

-vs-

J.G. Construction Limited.

Il-Qorti;

Rat l-att taç-citazzjoni pprezentata fil-25 ta' Novembru, 1997 li permezz tagħha s-soċjeta' attriçi ppremettiet:

Illi s-soċjeta' konvenuta tinsab debitriçi favur is-soċjeta' attriçi fis-somma ta' tmint elef, erba' mija u wieħed u sittin Lira Maltin (Lm8,461.15) rappreżentanti prezz ta' merkanzija konsistenti f'makkinarju u *spareparts* u *merci affini* mibjugħa u kkonsenjata mis-soċjeta' attriçi lis-soċjeta' konvenuta kif ukoll

prezz ta' xogħol magħmul fuq inkarigu tas-soċjeta' konvenuta (Dok. A).

Illi s-soċjeta' attriċi tinsab debitori favur is-soċjeta' konvenuta fis-somma ta' elf mitejn u ħamsa u sittin Lira Maltin (Lm1,265) skond *invoice* 123 datata 23 ta' Settembru, 1996 (Dok. B).

Illi għalhekk il-bilanċ dovut mis-soċjeta' konvenuta favur is-soċjeta' attriċi huwa ta' sebat elef u mija u sitta u disgħin Lira Maltin u ħmistax-il ċenteżmu (Lm7,196.15), liema kreditu huwa ċert likwidu u dovut.

Illi nonostante illi s-soċjeta' konvenuta ġiet interpellata anke uffiċjalment sabiex tħallas, baqgħet inadempjenti.

Illi s-soċjeta' konvenuta m'għandhiex eċċezzjonijiet xi tressaq kontra t-talbiet attriċi.

Għalhekk titlob lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex;

1. Tiddeċiedi l-kawża bid-dispensa mis-smiġħ a tenur ta' l-Artikoli 167 – 170 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

2. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta tħallas lis-soċjeta' attriċi s-somma ta' sebat elef u mija u sitta u disgħin Lira Maltin u ħmistax-il ċenteżmu (Lm7,196.15) rappreżentanti bilanċ minn somma akbar, prezz ta' merkanzija konsistenti f'makkinarju u *spareparts* u *merci affini* mibjugħa u kkonsenjata mis-soċjeta' attriċi lis-soċjeta' konvenuta u prezz ta' xogħol magħmul fuq inkarigu tas-soċjeta' konvenuta.

Bl-imgħax legali mit-22 ta' April, 1997 sad-data ta' l-effettiv pagament u bl-ispejjeż inklużi dawk ta' l-ittra uffiċjali tad-29 ta' Ottubru, 1997, tal-mandat ta' qbid u tal-mandat ta' sekwestru ppreżentati kontestwalment kontra s-soċjeta' konvenuta ngħunta għas-subizzjoni.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-dikjarazzjoni tas-soċjeta' attriċi maħlufa minn Vincent Bonnici, I.D. 206451(M) u l-lista tax-xhieda.

Rat id-digriet tal-15 ta' Novembru, 1997 li permezz tiegħu s-soċjeta' konvenuta ġiet awtorizzata tippreżenta n-nota ta' l-eċċezzjonijiet tagħha.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta ppreżentata fil-15 ta' Diċembru, 1997 li permezz tagħha eċċepiet;

Illi d-domanda attriċi għall-ħlas hija intempstiva anke għaliex l-merce konsenjata ma kinitx tal-kwalita' pattwita u l-eċċipjenti soffra wkoll danni billi l-istess merce konsistenti f'ingeni ma setgħetx tiġi utilizzata għall-użu li għalih kienet destinata;

Illi wkoll u f'kull każ, iżda bla preġudizzju għal premess is-soċjeta' attriċi hija debitori fis-somma ta' elf u tmien mitt Lira Maltija (Lm1,800) u dan kif jirriżulta minn *invoices* numru 23 datata 23 ta' Settembru, 1996 u numru 31 datata 23 ta' Ottubru, 1997;

Salvi eċċezzjonijiet oħra.

Rat id-dikjarazzjoni tas-soċjeta' konvenuta maħlufa minn Joseph Galea, I.D. nru. 651263(M) u l-lista tax-xhieda.

Rat id-digriet ta' l-20 ta' April, 1999 li permezz tiegħu ġew awtorizzati xi židiet fl-att taċ-ċitazzjoni u d-dikjarazzjoni akkumpanjanti.

Rat il-verbali tas-seduti li saru quddiem l-assistent ġudizzjarju u s-seduti l-oħra.

Rat l-atti proċesswali.

Rat in-noti ta' l-osservazzjonijiet.

Rat il-verbal tas-seduta tal-5 ta' Lulju, 2006, u dawk precedenti, li permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi s-soċjeta' attriċi qed titlob f'inas mingħand il-konvenuti għal bilanċ ta' prezz ta' merkanzija konsistenti f'makkinarju u *spareparts*. L-eċċezzjonijiet tal-konvenuti huma illi ċerti oġġetti ma kinux tal-kwalita' pattwita u anke li s-soċjeta' konvenuta kienet kreditriċi ta' somma ikbar minn dik indikata fiċ-ċitazzjoni għal skop ta' tpaċija.

David Bonnici, direttur tas-soċjeta' attriċi, ikkonferma d-dikjarazzjoni ġuramentata annessa maċ-ċitazzjoni u qal li l-uniku ilment li kellu da parti tal-konvenuti kien fir-rigward ta' l-hekk imsejjaħ *martell*; pero' qatt ma ttieħdu proċeduri legali kontra tagħhom mill-konvenuti u sa fejn jaf hu, dawn għadhom jużaw l-istess *martell*.

Joseph Galea għan-nom tas-soċjeta' konvenuta esebixxa affidavit a fol 93 tal-proċess u qal li l-*hydraulic hammer* li kienu xtraw mingħand l-atturi mill-ewwel kellu l-ħsara billi kien jagħmel iż-żejt u għalkemm l-atturi kienu haduh biex isewwuh meta ġie ritornat wara jumejn baqa' bl-istess problema. Eventwalment kellu jixtri *pump* biex jaħdem u swielhom erba' mitt Lira Maltin (Lm400). Pero' kellhom jikru gaffa li ġiethom f'amest elef, tlett mija, tnejn u tmienin Lira Maltin (Lm5,382) biex ilestu x-xogħol għal dak il-perjodu ta' tnax il-ġimgħa. Wara xi trattattivi u kwistjonijiet li ma servew għal xejn kellhom isewwuh għand mekkanik li qalilhom li kellu l-*piston* u l-*brushes* difettużi. Allura sewwew u swielhom elf, disa' mija u disgħa Lira Maltin u tmienja u disgħin ċenteżmu (Lm1,909.98) u qal ukoll li ħlew b'elf, mitejn u tletin Lira Maltin (Lm1,230) żejt. B'kollox skond hu kellhom spiża ta' tmint elef, disa' mija, wieħed u għoxrin Lira Maltin u tmienja u disgħin ċenteżmu (Lm8,921.98). Ix-xhud ġie kontro-eżaminat a fol 130 tal-proċess. A fol 146 xehed John Zammit li huwa

accountant tas-soċjeta' konvenuta fir-rigward tad-dokumenti esebiti minn Galea.

Fil-fehma tal-Qorti l-kwistjoni prinċipali li trid tiġi deċiża qabel ma tkompli tiddelibera dwar din il-kawża hija jekk is-soċjeta' konvenuta setgħetx fil-każ in eżami tipproponi *per via di eccezione* il-fatt li skond hi, il-merkanzija in kwistjoni ma kinitx tal-kwalita' pattwita u allura sofriet danni. L-ewwelnett il-punt jekk konvenut jistax jipproponi vizzju fil-kuntratt ġie deliberat bosta drabi u fil-maġġoranza tal-każijiet il-Qrati tagħna ddeċiedew illi dan jista' jsir biss fejn il-kuntratt in kwistjoni huwa null mill-bidu u mhux meta jkun annullabbli – għalkemm opinjonijiet riċenti ma jaqblux, ara s-sentenza ta' din il-Qorti fl-ismijiet Dr Hugh Peralta nomine vs Credinvest Limited deċiża fit-30 ta' Jannar, 2004 fejn ġiet ċitata s-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell mogħtija fl-1997 fl-ismijiet George Borg vs Ronald Camilleri fejn intqal illi a bażi ta' l-Artikolu 1226 tal-Kodiċi Ċivili kull ma jista' jiġi propost b'azzjoni jista' jiġi propost b'eċċezzjoni.

Fil-każ in eżami pero' hemm problema oħra għall-konvenut billi huwa mhux qed jipproponi n-nullita' tal-kuntratt iżda qed jitlob id-danni, billi skond hu, l-iktar oġġett kostuż imsemmi fl-*invoices* relattivi kellu difetti li rendewh inutili għall-iskop tiegħu. Issa apparti l-fatt li mill-provi rriżulta li s-soċjeta' konvenuta ma kinitx qed tilmenta minn nuqqas ta' kwalita' pattwita iżda minn vizzju okkult, ġie deċiż mill-Qrati tagħna illi x-xerrej ma jistax jitlob danni jekk ma jitlobx ir-rexxisjoni tal-kuntratt jew bħala prezz imnaqqas fl-azzjoni redhibitoira (li m'humix eżattament danni) – ara s-sentenza riċenti ta' din il-Qorti fil-kawża L'Onda Limited vs Ocean Way Company Limited fejn ġiet ċitata s-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell mogħtija fl-1940 fl-ismijiet Raffaele Barbara vs Tommaso Vella fejn intqal illi "*Id-danni f'każ ta' bejgħ jistgħu jintalbu biss bħala konsegwenenza ta' l-azzjoni redhibitoria jew aestimatoria.*"

Għandu jingħad ukoll illi jirriżulta wkoll li s-soċjeta' konvenuta bigħet lil terzi l-oġġett in kwistjoni fil-mori tal-kawża. Għalhekk *multo magis* is-soċjeta' konvenuta ma setgħetx permezz ta' l-eċċezzjoni tipproponi li l-oġġett ma kienx ta' kwalita' pattwita u kwindi l-eċċezzjoni qed tiġi miċħuda.

Jibqa' allura l-eċċezzjoni li l-ammont li kellu jiġi paċut kien ta' elf u tmien mitt Lira Maltin (Lm1,800) u mhux elf, mitejn u ħamsa u sittin Lira Maltin (Lm1,265). Il-Qorti tħoss li s-soċjeta' attriċi għandha raġun illi hija mill-ewwel ikkontestat l-*invoice* tal-konvenuti fir-rigward. Il-Kodiċi Ċivili huwa ċar fir-rigward tat-tpaċija u cioe' li; "*Issir biss bejn żewġ djun li jkollhom bħala oġġett somma ta' flus u li jkun t-tnejn likiwidi u jistgħu jintalbu.*" (Artikolu 1197). F' dan il-każ is-soċjeta' attriċi qed tikkontesta l-*invoice* in kwistjoni billi skond hu tirreferi parzjalment għal xogħol li dwaru ġia' kien inħareġ kont. Naturalment huma mill-ewwel aċċettaw it-tpaċija għal elf, mitejn u ħamsa u sittin Lira Maltin (Lm1,265) u t-talba tagħhom tirrifletti dan.

Għal dawn il-mottivi tiċhad l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta u tilqa' t-talbiet attriċi billi tikkundanna lill-istess soċjeta' konvenuta tħallas lil dik attriċi s-somma ta' sebat elef, mija u sitta u disgħin Liri Maltin u ħmistax il-ċenteżmu (Lm7,196.15) bl-imġħaxijiet kif mitluba.

L-ispejjeż jithallsu mis-soċjeta' konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----